

УДК 81'373.232.1-161.2

ББК 81.411.1-314

Галина Бачинська (Тернопіль)

НАЙМЕНШ ПОШИРЕНІ СЛОВОТВІРНІ МОДЕЛІ ПРІЗВИЩ УКРАЇНЦІВ, ПЕРЕСЕЛЕНИХ З ПОЛЬЩІ НА ТЕРНОПІЛЬЩИНУ

У статті проаналізовано найменш поширені прізвища українців – переселенців, які після Другої світової війни були насильно виселені із споконвіку заселених українським етносом територій – Лемківщини, Надсяння, Підляшшя та Холмщини і поселені в 1945 -1946 рр. на територію Тернопільщини. Найменш вживаними у наших матеріалах виявилися прізвища з суфіксами -ич, -ець, -ко, -ик, -ай, -ей, -ій, -ач, -ок, -ек, -івка, -ан, -ун.

Ключові слова: онім, апелятив, формант, спосіб творення, антропонім.

Прізвища українців – переселенців своїм розвитком і формуванням, а також семантичною і словотвірною структурою входять в загальнонаціональну систему іменувань української мови. Наше дослідження морфологічного способу творення прізвищ проведене на матеріалі прізвищ українців – переселенців, які після Другої світової війни були насильно виселені із споконвіку заселених українським етносом територій – Лемківщини, Надсяння, Підляшшя та Холмщини і переселені в 1945 -1946 рр. на Тернопільщину.

Прізвища переселенців з точки зору словотвірної структури можна поділити на дві групи:

- 1) примарні (первинні) прізвища, утворені лексико-семантичним способом;
- 2) секундарні (вторинні) прізвища, утворені морфологічним способом.

Суть морфологічного способу творення полягає в тому, що прізвища творяться додаванням до твірної основи відповідних афіксів. Стосовно прізвищ термін "морфологічний" означає ускладнення базових назв, тобто християнських і давньослов'янських імен, індивідуальних прізвиськ і деяких апелятивів, спеціальними словотвірними формантами з одночасною зміною функції цих назв - переходом їх у спадкові родові назви. Прі-

звища, утворені морфологічним способом, забезпечують коефіцієнт етимологічної надійності [8, 120]. Саме прізвищетворчі суфікси ідентифікують національну чи регіональну належність. Словотворчий формант, як стверджує П. Чучка, є візитною картою прізвища [14, 568].

Прізвища українців-переселенців на Тернопільщину, утворені морфологічним способом, становлять 25%. На Лемківщині вторинних прізвищ нараховується 44,8% [8, 73], на Гуцульщині – 53% [3, 15], на Бойківщині – 45% [4, 156], на Опіллі – 25% [9, 12]. В цілому по Україні, за даними Ю.Редька, вторинних прізвищ є більше, ніж первинних: “Понад 60% усіх українських прізвищ утворено за допомогою суфіксів, кількість яких становить майже півтори сотні” [10, 101]. Проте ця цифра є завищеною, оскільки до прізвищ морфологічного способу Ю.Редько зараховує не тільки найменування з патро- і матронімічними суфіксами, але і прізвища з суфіксами, що вказують на походження з певної місцевості чи території (*Поліщук*), з суфіксами, що надають назвам певного емоційного забарвлення (*Павлище*), з суфіксами, що виражають атрибутивність (*Здоровега*), а також суфікси із значенням дійової особи (*Міняйло*).

Лексичною базою вторинних прізвищ виступають лексеми усіх тих груп, звідки черпали свої основи первинні прізвища, а також жіночі імена і андроніми.

Прізвищетворчими формантами прізвищ переселенців стали патронімічні суфікси **-ич, -ович (-евич)**; посесивні **-ів, -ов, -ев, -єв, -ин, -ін**, які з давніх часів вживалися слов’янами для іменування дітей за батьками, а також ряд багатозначних суфіксів переважно з первісним значенням суб’єктивної оцінки, які в більшій чи меншій мірі в різний час набули патронімічного значення. Серед останніх виділяються **-ак (-як), -чак, -ук (-юк), -чук, -ськ-ий, -цьк-ий, -ик (-ік, -ек), -ок, -ець, -ко** та деякі інші. Єдина безафіксна модель вторинних прізвищ – форма родового відмінка однини. Таким чином, антропонімія переселенців, як і українська антропонімія в цілому, не має спеціальних прізвищетворчих формантів. Вона використала у своїх цілях системні можливості української мови і пристосувала їх до ономастичної системи, врахувавши при цьому її можливості та потреби.

Найменш поширеними при прізвищетворенні є суфікси **-ич, -ець, -ко, -ик, -ай, -ей, -ій, -ач, -ок, -ек, -івка, -ан, -ун**, прізвища у формі родового відмінка.

Прізвища з суфіксом **-ик**

Суфікс **-ик** за своїм походженням /; спільнослов'янський [1, 110]. Первісна функція суфікса **-ик** була демінутивною. З цією функцією названий формант відзначається великою продуктивністю як в апелятивній, так і власнеіменній лексиці [11, 120]. Найчастіше суфікс **-ик** використовувався для “означення осіб і конкретних предметів за певною ознакою” при дієслівних та прикметникових коренях”, “на означення здрібнілості іменників чоловічого роду” [11, 120]. Але досить швидко в антропоніміці формант **-ик** набув патронімічної функції. Перші антропоніми з цим суфіксом фіксуються у пам'ятках XIII-XIV ст., однак утворення, в яких можна бачити патроніми, з'являються лише з XV ст. [15, 85].

В антропонімах цей формант міг виконувати як демінутивну, так і патронімічну функції, розмежувати які сьогодні дуже важко або й неможливо. У залежності від того, яку функцію виконує суфікс **-ик**, деривати з ними належать до утворень різних способів словотворення - морфологічного чи семантичного. На патронімічну функцію форманта **-ик** у свій час вказували А.Залеський, П. Чучка [14, 408-463; 6, 138-139]. Аналізуючи первинні прізвища Білорусії, М. Бірила виділяв велику групу відіменних утворень на **-ик**, які тотожні з суфіксальними зменшувально-пестливими формами власних імен [2, 16]. Суфікс **-ик**, як вважає білоруський дослідник, має патронімічне значення лише у тих випадках, коли за його допомогою утворені прізвища від іменників жіночого роду на **-а** (Жабчык), від іменників середнього роду (Пузік), від прикметників (Голік, Серык) [2, 41]. Досліджуючи прізвища Бойківщини, зокрема прізвища неоднозначної словотвірної мотивації, Г. Бучко теж зазначає, що до власне вторинних належать прізвища з суфіксом **-ик**, базою яких є іменування жінок - імена та андроніми, а також прізвиська і апелятивні означення особи, що за морфологічними показниками є іменниками жіночого та середнього роду, тобто ті назви, які на допрізвищевому рівні не утворюють демінутивів на **-ик**: *Марусик, Василяник; Дудик, Козик, Сорочик, Стеблик, Футрик* [4, 63].

На демінутивну і патронімічну функції назв з цим формантом вказують також І. Бубак і Е. Вольнич-Павловська [18, 164; 22, 190].

Прізвища переселенців із суфіксом **-ик** найчастіше можна трактувати і як первинні, і як вторинні. Лише в окремих випадках маємо абсолютну певність, що конкретне прізвище на **-ик** є

утворенням семантичного або морфологічного способу. До первинних відносимо прізвища, співзвучні з непохідними або утвореними на апелювативному рівні лексемами на **-ик**: *Вівсяник, Крик, Смик, Шарик*.

Деривати з суфіксом **-ик**, мотивовані прикметниками, мають словотвірне значення “носій ознаки” і називають особу, тварину або річ за певною характерною ознакою [13, 108]. На цій підставі прізвища *Білик, Масник, Мудрик, Новик* і под. також відносимо до первинних.

Прізвища переселенців, співзвучні з чоловічими іменами на **-ик** (*Василик, Гнатик, Кузьмик, Михайлик, Максимик, Іваник, Остапик, Павелик, Панасик, Прокотик, Якимик*) вважаємо дериватами подвійної словотвірної мотивації, оскільки розмежувати патронімічне і демінутивне значення суфікса **-ик** в таких утвореннях неможливо. Кожне з таких прізвищ під час виникнення могло виражати як значення „маленький Василь”, „маленький Гнат”, так і значення типу „син Василя”, „син Гната”.

При статистичній характеристиці матеріалу відіменні прізвища на **-ик** зараховуємо до первинних.

До власне вторинних належать прізвища з суфіксом **-ик**, в основі яких засвідчені іменники жіночого та середнього роду, оскільки такі іменники не творили і не творять демінутивів на **-ик**. Тому в таких прізвищах як *Губик, Дудик, Козик* суфікс **-ик**, очевидно, виконував патронімічну функцію. Про патронімічність суфіксів **-ик**, **-чик** і одночасно демінутивність твірних їх основ свідчать прізвища, що виникли від прізвиस्क, які вказували на рід занять: *Вівчарик* (< вівчарик), *Кухарик* (< кухарик), *Кушнірик* (< кушнірик), *Чабаник* (< чабаник) і етноніми *Мазурик* (< мазурик). Майже кожне з подвійних прізвищ має відповідник серед прізвищ без суфіксів: *Гончар, Мазур*, тому такі прізвища зараховуємо до вторинних.

Розглянуті вище прізвища не підтверджують висловленої колись Ю. Редьком думки, що в українській мові суфікс **-ик** позбавлений патронімічного значення [10, 124].

Місцем найбільшого поширення патронімів із суфіксом **-ик**, як і у XVIII ст. [21, 37], є Перемишлянський і Сяноцький повіти.

Прізвища з суфіксом -к-о

Суфікс **-ко**, що походить з **-ько**, є давнім слов'янським демінутивно-експресивним формантом. Найдавніші антропоніми з

цим формантом фіксуються в пам'ятках XIII ст. Однак надійні приклади з патронімічною функцією цього суфікса подають лише пам'ятки XIV - початку XV ст. [15, 84].

Демінутивний за походженням суфікс **-к-о**, згодом став нейтральним антропонімним формантом, а інколи виконував патронімічну функцію [15, 52]. Як і в прізвищах на **-ик**, відрізнити демінутивну від патронімічної функції суфікса **-к-о** дуже важко. В апелятивній лексиці української мови суфікс **-к-о**, на відміну від суфікса **-ик**, не належать до продуктивних. Він може вживатися при прикметникових і дієслівних основах „на означення носія певної властивості, чинності: глушко, білко, крупо...” [11, 126].

Враховуючи сказане вище, усі прізвища, що є тотожними з християнськими та давньослов'янськими імена на **-к-о**, а також прізвища на зразок *Глушко*, вважаємо семантичними дериватами від відповідних суфіксальних антропонімів. Неоднозначними щодо словотвірної структури є прізвища *Горошко*, *Кийко*, *Лиско*, *Хлібко*, *Щурко*, оскільки усі вони могли утворитися морфологічним способом від прізвиць *Горох*, *Кий*, *Лис*, *Хліб*, *Щур*, або семантичним від давніх слов'янських відапелятивних імен з суфіксом **-к-о** [5, 220].

Характерними для антропонімії переселенців є прізвища на **-к-о**, в яких цей формант, найімовірніше, походить із **-ка** з метою відмежувати антропонім від апелятива, наприклад *Варишко* (пор. варишка), *Головко* (пор. головка), *Дудко* (пор. дудка), *Дорожко* (пор. доріжка), *Кобилко* (пор. кобилка), *Кулешко* (пор. кулешка), *Липка* (пор. липка), *Лопатко* (пор. лопатка), *Свинко* (пор. свинка), *Сливко* (пор. сливка).

Аналогічно у прізвищах *Жовтко* (пор. жовток), *Платко* (пор. платок), *Турко* (пор. турок), *Чобітко* (пор. чобіток) суфікс **-к-о** вживається замість очікуваного **-ок**.

Власне вторинними прізвищами можна вважати хіба-що прізвища *Ковалько*, *Каролько*, *Мінялко*, *Попко*, бо ні як демінутивні апелятиви, ні як давні імена такі лексеми не фіксуються.

Прізвища із суфіксом -ець

Демінутивний суфікс **-ець** походить з праслов'янського **-*ьсь** [13, 99]. Антропоніми з цим суфіксом зустрічаються вже в XIII ст., але в патронімічній ролі він спеціалізується лише з кінця XVI ст. [15, 85].

На здатність виділеного форманта виражати патронімічність вказували польські ономасти С. Роспонд, І. Бубак та ін.

[20, 59; 18, 16]. Серед українських антропонімів на патронімічність суфікса **-ець** вказував свого часу і П. Чучка [15, 85].

Досліджуючи антропонімію різних регіонів України, Г. Бучко, Б. Близняк, П. Чучка вказують, що в антропонімах названий словотвірний тип зустрічається рідко [4, 86; 3, 131; 17, 63]. У деривації прізвищ переселенців названий вище формант відіграв незначну роль. За його допомогою утворено лише кілька прізвищ від повних **чоловічих християнських імен**: *Гаврилець, Іванець, Лук'янець, Пилипець, Романець, Якимець, Якубець*.

Очевидно, що усі ці антропоніми можна розглядати і як прізвища семантичного способу творення від відповідних суфіксальних варіантів імен. Але враховуючи нетиповість таких демінутивних імен в українській мові, наведені вище прізвища відносно до прізвищ морфологічного способу творення.

Мабуть, результатом російськомовної канцелярії є фіксація кількох прізвищ на **-ець** без кінцевого пом'якшення: *Василець, Куцибець*. Фінальний приголосний **-ц** завжди вживається в словах української мови лише з м'яким знаком, пор. *молодець, папець, стілець, хлопець* і т.п.

Прізвища із суфіксами -ан, -ун

Формант **-ан** відомий у всіх слов'янських мовах як такий, що міг виражати здрібнілість, згрубілість, а також патронімічність [17, 76]. Вияснити, яку саме функцію виконував названий формант, на основі моделей сучасних прізвищ дуже важко. Вважаємо, що більшість прізвищ із суфіксом **-ан** слід розглядати як утворення подвійної словотвірної мотивації.

В антропонімії Закарзоння маємо усього два прізвища із суфіксом **-ан**, які можна кваліфікувати як патроніми: *Грибан, Лехан*. Інші прізвища на **-ан**, більш імовірно, утворені семантичним способом від суфіксальних імен чи відапелятивних прізвищк: *Бодан, Саман, Трухан*.

Невеликою кількістю утворень представлений в українській мові, як і в мовах інших східних слов'ян, суфікс **-ун** (< *унь*) [1, 114]. Ю. Редько писав, що названий формант використовувався у минулому як засіб творення зневажливо-насмішливих назв [10, 155]. Цю думку згодом підтримувала Р. Керста [7, 90].

Висока продуктивність суфікса **-ун** в українській та південнослов'янській антропонімії [10, 155; 14, 70; 12,701] ще не підтверджує його патронімічної функції. У переважній більшості це

семантичні утворення від імен та прізвиськ. Із 33 прізвищ переселенців тільки прізвище *Козун* можна вважати прізвищем морфологічного способу творення.

Прізвища із суфіксом -іvk-а/-овк-а

Суфікс **-іvk-а** виник унаслідок поєднання субстантивного суфікса **-к-** з відповідними посесивними прикметниковими формантами на **-ово/-ево**, **-ова** з пізнішим переходом **-о**, **-е** в новозакритих складах в **-і**. Цей формант дуже продуктивний у творенні топонімів, але у прізвищах використовується дуже рідко. В ономастиці цей суфікс відомий як андронімний [14, 450], проте не можна виключати і його патронімічну функцію. Про це свідчать і прізвища: *Марківка, Семенівка, Кашивка*.

Прізвища із суфіксами -ач, -ок, -ек

За походженням суфікс **-ач** співвідносний з давнім суфіксом **-ак**, в якому фінальний **к** перед голосним переднього ряду **ь** перейшов в **ч**. Серед прізвищ переселенців Тернопільщини нараховується 42 утворення з суфіксом **-ач**, проте серед них майже немає переконливих прикладів, які ілюстрували б власне морфологічний спосіб їх творення. Лише у небагатьох випадках можна виділити названий вище формат, як прізвищотворчий: *Стефанкач, Югач* (пор. *jucha<judyta* [19, 369]).

Проте не можна виключати і демінутивне значення форманта **-ок**, на що вказують паралельні утворення з суфіксом **-ок** та польським демінутивним формантом **-ек**: *Бачок і Бачек; Бучок і Бучек; Паничок і Паничек*.

Прізвища із суфіксами -ай, -ей, -ій

З цих трьох суфіксів тільки формант **-ей** фіксується серед тих, що з давніх часів могли виражати патронімічність [17, 69].

У науковій літературі досі немає єдиної думки щодо походження суфікса **-ей**. А. Залеський зазначає, що цей формант є діалектним фонетичним варіантом загальнонаціонального суфікса **-ій** [6, 140]. П. Чучка виділяє суфікс **-ей** серед патронімічних формантів, пов'язуючи його функціонування з поширенням діалектних особових назв типу *головой, зубей* та впливом румунських патронімів на **-ei** [15, 86].

Чималу кількість утворень з суфіксом **-ей** наводить Ю.Редько у своїх працях, присвячених прізвищам, Ф.Богдан у "Словнику українських прізвищ у Канаді": *Головей, Капустей, Пилипей; Барней, Бородей, Будзей*.

Прізвища на **-ей** фіксуються у всьому карпатському регіоні [14; 4; 3] та в білоруській антропонімії [2, 18].

В основах прізвищ переселенців на **-ей** лежать **давньослов'янські відкомпонитні та церковно-християнські імена**: *Бердей, Войтей, Гурей, Кицей* та ін. Зафіксовані також прізвища, утворені від **імен апелятивного походження і прізвиськ**: *Бабей, Гутей, Крупей, Маслей, Смолей*.

Суфікси **-ай** та **-ій** не належали до спеціальних патронімічних формантів. Імена з суфіксом **-ей** вживалися уже в давній слов'янській антропонімії, а апелятиви на **-ій** є досить поширеними назвами осіб за їх заняттям чи характерною ознакою [11].

Утворення на **-ій**, як зауважує Ю.Редько, могли мати різне значення. Якщо прізвище утворене від чоловічого імені, то воно носило, як правило, демінутивний характер, але якщо це утворення від жіночого імені, то це назва сина від матері (переважно нешлюбного) або насмішливе прізвисько, яким село наділило парубка, що залицявся до дівчини [10, 138].

Однак існують прізвища з суфіксами **-ай** та **-ій**, лексичною базою яких є переважно чоловічі імена, рідше слов'янські автохтонні відапелятивні імена чи прізвиська: *Петрай, Стенай, Федай, Горбай, Лабай; Івасій, Кузій, Пилій, Стахній, Голодій, Парубій*, можуть кваліфікуватися як семантичні деривати від відповідних суфіксальних варіантів імен чи прізвиськ, або як вторинні прізвища з суфіксами **-ай** та **-ій** у патронімічній функції.

Прізвища у застиглий формі родового відмінка

Єдина модель прізвищ морфологічного способу творення, в якій не беруть участі суфікси – це прізвища у формі родового відмінка однини. До цієї групи відносимо прізвища на **-а**, утворені від чоловічих іменувань (імен, прізвиськ), що є іменниками II-ї відміни: *Зинона, Карпа, Макара; Кусяйла, Костура, Кензьора, Мадяра, Піхура*.

Таким чином, проаналізувавши прізвища українців-переселенців з території сучасної Польщі на Тернопільщину, ми виділили два словотвірні типи - первинні прізвища, утворені семантичним способом з імен, прізвиськ та апелятивних означень особи, та вторинні, утворені морфологічним - переважно суфіксальним - способом з таких же базових лексем.

Морфологічний спосіб творення прізвищ виражається у використанні власне патронімічних і посесивних формантів, а також

ряду поліфункціональних суфіксів, які з давніх часів використовувалися для вираження патронімічності.

Проаналізовані словотвірні моделі прізвищ, утворених морфологічним способом, показують, що сполучуваність прізвищотворчого форманта з твірною основою не залежить від її значення. Адже форманти **-ович(-евич)**, **-ич**, **-ин**, **-ів**, **-ськ-ий**, **-ук**, **-чук**, **-ак**, **-чак**, **-ей**, **-ій** приєднувалися до різних за значенням твірних основ: церковно-християнських та давньослов'янських імен, імен та прізвиськ відапелятивного походження, апелятивних характеристик особи.

Тільки суфікс **-ин** використаний як прізвищотворчий формант у всіх групах лексичної бази прізвищ, хоч у граматичному плані його сполучувальні можливості обмежені – як посесивний суфікс він приєднується тільки до іменників на **-а**. Інший посесивний формант **-ів** творив прізвища переважно від чоловічих імен, як і власне патронімний суфікс **-ович (-евич)**. Натомість поліфункціональний суфікс **-ак (-ак)**, **-чак**, який не має обмежень у своїх сполучувальних можливостях, переважає при формуванні прізвищ від автохтонних відапелятивних імен та прізвиськ.

Як бачимо, найпродуктивнішими прізвищотворчими формантами переселенців із Польщі є суфікси **-ак(-як)**, **-чак**. За їх допомогою утворено більше третини вторинних прізвищ. До продуктивних формантів належать також суфікси **-ович**, **-евич**, **-ук (-'ук)**, **-чук**, **-ин**, **-ів (-ов)**, **-ич**. Усі ці форманти є продуктивними і у деривації прізвищ інших західних регіонів України (Бойківщини, Гуцульщини, Лемківщини, Опілля).

Аналіз словотвірної структури прізвищ переселенців із Закароння показав, що абсолютна перевага у творенні цих спадкових родових назв на крайньому заході української етнічної території належить лексико-семантичному способові. 75% прізвищ вважаємо первинними в плані їх словотвірної структури. Показник цей значно вищий, ніж в інших історико-етнографічних регіонах України, в яких такі дослідження проведені. Без сумніву, кількісні показники можуть бути не зовсім точні, оскільки при структурно-словотвірному аналізі прізвищ переселенців виникає ряд моментів, які не мають однозначного рішення. Причиною цього є багатозначність, а іноді функціональна невизначеність ряду суфіксів, що входять у структуру прізвищ. Тому багато іменувань, а іноді цілі структурні моделі можна кваліфікувати як прізвища первинні, так і вторинні, тобто як прізвища неоднозначної словотвірної мотивації. В першу чергу

це стосується моделей на **-ик, -ко, -ук (-'ук), -ак (-'ак), -ець, -ан, -ун, -ій**.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бевзенко С. П. Історична морфологія української мови. /С.Бевзенко//– Ужгород: Закарп. обл. в-во, 1960. – 198 с.
2. Бірыла М. В. /М. Бірыла// Беларускія антрапанімічныя назвы у іх адносінах да антрапанімічных назваў іншых славянскіх моў (рускай, украінскай, польскай). /М.Бірыла// – Мінск: Выд-ва АН БССР, 1963. – 57 с.
3. Близнюк Б. Б. Сучасні гуцульські прізвища в історичному розвитку. Рукопис дисертації... кандидата філологічних наук. /Б. Близнюк//– Львів, 1997. – С.144
4. Бучко Г. Е. Фаміліи Бойковщины в период их становления и в наши дни. Рукопись диссертации... кандидата филологических наук. /Г. Бучко// – Ужгород, 1986. – 207 с.
5. Демчук М. О. Слов'янські автохтонні особові імена в побуті українців ХІУ-ХУІІ ст./М. Демчук//– К.: Наук. думка, 1988. – 170 с.
6. Залеський А. М. Спостереження над українськими прізвищами ХУІІ в. (на матеріалі інвентаря с. Перегінське) // Дослідження і матеріали з української мови. /А. Залеський// – К.: Наукова думка, 1964. – Т.6. – С.139-145.
7. Керста Р. Й. Українська антропонімія ХУІ ст. Чоловічі іменування. /Р. Керста// – К.: Наукова думка, 1984. – 152 с.
8. Панцьо С. Є. Антропонімія Лемківщини. /С. Панцьо// – Тернопіль: Книжково-журнальне в-во “Тернопіль”, 1995. – 125 с.
9. Панчук Г. Д. Антропонімія Опілля. /Г. Панчук// – Автореф. дис. ... канд. філол. наук. – Тернопіль, 1999. – 18 с.
10. Редько Ю. К. Сучасні українські прізвища. /Ю. Редько// – К.: Наукова думка, 1966. – 214 с.
11. Сиявський О. Норми української літературної мови. /О. Сиявський// – Львів: Українське вид-во, 1941. – 363 с.
12. Сімович В. І. Історичний розвиток українських (здрібнелих та згрубнелих) хресних чоловічих імен із окремишною увагою на завмерлі суфікси. /В. Сімович// – Прага, 1929.
13. Словотвір: Словотвір сучасної української літературної мови. – К.: Наукова думка, 1979. – 403 с.
14. Чучка П. П. Антропонімія Закарпаття. Рукопись дисс... доктора филол. наук. /П. Чучка// – Ужгород, 1969. – 978 с.
15. Чучка П. П. Історія становлення словотвірних типів прізвищ у говірках Закарпаття // Праці ХІІІ республіканської діалектологічної наради. /П. Чучка// – К.: Наукова думка, 1970. – С.80-89.
16. Чучка П. П. Патроніми та їх місце в лексичній системі мови // Мовознавство. /П. Чучка// – 1984. – № 6. – С.49-56.
17. Чучка П. П. Антропонімія Закарпаття. Вступ та імена: Конспект лекцій. /П.Чучка// –Ужгород: Вид-во Ужгород. ун-ту, 1970–102с.

18. Bubak J. Nazwiska ludności dawnego starostwa Nowotarskiego, cz. I–II. *Prace onomastyczne*, 14–15. /J. Bubak//– Wrocław etc., 1970–1971. – 248 s.
19. Malec M. Imiona chrześcijańskie w średniowiecznej Polsce. /M. Malec// Kraków, 1994. – 462 s.
20. Rospond S. Struktura i klasyfikacja nazwiska słowiańskiego, /S. Rospond// RKJ WTN V, S. 29–63.
21. Wolnicz-Pawłowska E. Osiemnastowieczne imiennictwo ukraińskie w dawnym województwie Ruskim. *Prace slawistyczne*, 7. /E. Wolnicz-Pawłowska//– Wrocław etc., 1978. – 139 s.
22. Wolnicz-Pawłowska E. Antroponimia łemkowska na tle polskim i słowackim XVI–XIX wiek. /E. Wolnicz-Pawłowska//– Warszawa, 1993. – 340 s.

Halyna Bachynska. The least widespread structural models of the family names of the Ukrainians who were resettled from Poland to Ternopil region

The article analyzes the least widespread structural models of the family names of the Ukrainians who were forcibly resettled in 1945–1946 from the territories where they had been living from time immemorial.

The least widespread models in the material under study are the family names formed with the help of the suffixes -ych-, -ets-, -ko-, -uk-, -aj-, -ej-, -ij-, -ach-, -ok-, -ek-, -ivka-, -an-, -un and some others.

Key words: antroponymy, a proper name, forming suffix, a common name, noun stems.

Стаття надійшла до редакції 23.04.2012 р.

УДК 811.161.2'373.21
ББК 73

Віра Котович (Дрогобич)

**ОЙКОНІМИ САМБІРЩИНИ: ФОНЕТИЧНІ ТА
МОРФЕМНО-СЛОВОТВІРНІ ЗМІНИ**

У статті проаналізовано фонетичні та морфемно-словотвірні зміни, відбиті в назвах окремих бойківських поселень, локалізованих на теренах сучасного Самбірського району Львівської області, з'ясовано характер таких змін, обґрунтовано необхідність повернення ойконімам їхнього первісного звучання.